

Yashil

IQTISODIYOT
TARAQQIYOT
va

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 2

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'sratish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 832 sahifa.

E'lion qilishga 2024-yil 29-fevralda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbanov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vaziri

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinosari

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori

Xudoqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMB birinchi prorektori

Abduraxanova Guinora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor

Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinosari

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi

Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Uteyev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokururasi boshqarma boshlig'i o'rinosari

Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokururasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi,
O'zR Bosh prokururasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Ilm-fanga baxshida umr	10
Baxtiyor Islamov	
Kichik biznesni rivojlantirishda "yashil" iqtisodiyotni keng tatbiq qilishning ahamiyati	12
Gulnora Abdurahmonova Kalandarovna, Sanjar Baxodirovich G'oipnazarov	
Brand Capital as a Determinant of Institutional Prestige and Student Choice in the Higher Education System.....	18
Zufarova Nozima Gulamiddinovna	
Inson va atrof-muhit dialektikasi: nomutanosiblik ko'rsatkichlari va ekologik muammolar	26
Butaboyev Maxammadjon Tuychiyevich, Maxmudov Nosir Maxmudovich	
Yashil budjetlashtirish va uni O'zbekistonda joriy etish istiqbollari	32
Meyliev Obid Raxmatullayevich, Gofurova Kamola Xayrulla qizi	
Iqtisodiyotda ta'lim va fan integratsiyasining asosiy yo'nalishlari	37
Yormatov Ilmidin Toshmatovich	
Transport vositalari va yo'llar turizm transport infratuzilmasini rivojlantirishning muhim omilidir	41
Agzamov Shaxboz Akmalovich	
Bank xizmatlarini raqamlashtirish orqali samaradorligini oshirish.....	46
A. X. Salamov	
Biznes-reja baliqchilik xo'jaligi rivojlanishi uchun asos sifatida	50
Dosmuratova Shaxista Kengashovna	
Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog'liqligi	57
Axmediyeva Aliya Toxtarovna	
Turizmni rivojlantirish imkoniyatlari	65
Ziyadullayev Ilhom Narkabilovich	
Tijorat banklari depozit operatsiyalari samaradorligini oshirish muammolari va ularni bartaraf etish yo'llari.....	69
Shamsiyev Nodir Muratovich	
Hududlarni rivojlantirishda xorijiy investitsiyalarning samaradorligini oshirish masalalari.....	74
Shagazatov Oybek bahodirovich	
Hududlar biznes muhitini rivojlantirish va samarali boshqarish yo'nalishlari	78
Davlatov Sanjar Abdimannonovich	
Ijtimoiy rivojlanish xulq-atvor paradigmasida yoshlarning tadbirkorlik faoliyatini tartibga solishning nazariy asoslari.....	82
Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	
Korxonalar innovatsion faoliyatida raqamli transformatsiyaning muhim yo'nalishlari	86
Yuldasheva Kamola Miraliyevna	
O'zbekistonda agroturizmni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mehanzimmini takomillashtirish (Buxoro viloyati misolida).....	91
Yoriyeva Farangiz Murodillayevna	
Innovatsion tadbirkorlik muhitini kompleks baholashda xalqaro tashkilotlar tajribasi.....	96
Nazarova Umida Avazovna	
Turizm faoliyatini davlat tomonidan tartibga solish samaradorligini oshirishning ayrim usullari.....	100
Mirzaxodjayev Alisher Botirovich	
Globallashuv sharoitida transchegaraviy suv resurslardan samarali foydalanishni boshqirish.....	105
Mirzayev Musurmon Umidullayevich	
Surxondaro viloyati iqtisodiyotida kichik biznes va tadbirkorlikning o'rni va ahamiyati.....	110
Fayziyeva Aziza Azamat qizi	
Ta'lim muassasalarida xarajatlarni moliyaviy nazorat etishning samaradorligi tahlili.....	115
Eshonqulov Davlatjon Rajabboevich	

Ta'minot zanjirini boshqarishda transport logistikasi usullarini takomillashtirish.....	121
Zoxidova Nazokat Berdimurot qizi	
Blokcheyn texnologiyasida xavfsizlik masalalari.....	125
Mamadiyarov Zokir Toshtemirovich	
Развитие цифровой трансформации банковского сектора Республики Узбекистан	131
Абдурахманова Матлуба Махамадаминовна	
Asosiy fondlarni hisoblash va baholash usullarini takomillashtirish istiqbollari.....	137
Rixsimbayev Odiljon Qobiljonovich	
Marketingda tovar harakati tizimini optimallashtirish va modellashtirish.....	143
Sherzod Xolmurodovich Pardayev, Kamola Abdujabborovna Pardayeva	
Iqtisodiy rivojlanish uchun strategik taqsimlash strategiyalari:	
Investitsion Fond Portfellarning qiyosiy tahlili.....	150
Sultonboeva Munira bahodirovna	
Soliq munosabatlarning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati: ilmiy-nazariy qarashlar.....	156
Axrorov Zarif Oripovich, Saidmurodov Feruz Sodiqjon o'g'li	
Взаимосвязь инвестиционной стратегии с оценкой эффективности инвестиционного проекта	161
С. С. Алиева, А. Назаров	
Erkin iqtisodiy zonalarning faoliyati va boshqaruva mexanizmini takomillashtirish.....	169
Sheraliyeva Saida Azatovna	
Xizmat safari xarajatlari hisobining huquqiy asoslari	172
Ergashev Sarvar Xudoynazarovich	
Инклюзивное образование и его особенности.....	177
Зайнутдинова Умидга Джалоловна	
Jismoniy shaxslarning mol-mulk va yer soliqlarini hisoblash va undirish samaradorligini oshirish yo'llari.....	181
Qurbanov Muxiddin Abdullayevich	
Mamlakatda soliq qarzdorligi vujudga kelishining asosiy sabablari va ularni qisqartirish yo'llari.....	186
Hakimov Ulug'bek Furqat o'g'li	
Mulk qiymatini baholash tushunchasi, baholash obyektlari, baholanadigan qiymat turlari.....	190
Izbosarov Boburjon Bahiddinovich, Yoqubboyev Ilhomjon G'ulomjon o'g'li	
O'zbekistonda sug'urta xizmatlarining zamonaviy transformatsiyasi.....	195
G. Adilova	
Biznes subyektlarida samaradorlik masalalarini o'yinlar nazariyasi usuli bilan baholash.....	199
Mardiiev Nurali	
Yengil sanoatda "lean production" konsepsiyasini tatbiq etishning amaliy jihatlari.....	205
Yaxyayeva Inobat Karimovna	
Soliq salohiyatini baholash usullari va ularning tadbirkorlik subyektlari faoliyatiga ta'siri tahlili	209
Borotov Sharofiddin Jumaqul o'g'li	
Ko'chmas mulk bozorini baholashning institutsional asoslari	215
Ishonqulov Nizamjon Fayzullayevich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida turizm xizmatlarini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari.....	223
Amriyeva Shaxzoda Shuxratovna	
O'zbekistonning bank-moliya tizimi hamda unda Islom moliysi instrumentlarini jalg etishdagi joriy tendensiyalar	228
Eshimov Alisher Dusmurodovich	
Tashqi savdoda notarif usullarni qo'llashning iqtisodiy oqibatlarini aniqlash metodologiyasi (rivojlangan davlatlar tajribasi)	236
Norqobilov Akobir Iso o'g'li	
Reklama xizmatlari va uning subyektlar samaradorligini oshirishdagi imkoniyatlari.....	242
Rabbimov Elbek Abdulloyevich	
Ijtimoiy siyosatni amalga oshirishda sog'lioni saqlash tizimini moliyalashtirish asoslari	247
Imonqulov Nuriddin Qo'shmon o'g'li	

Tijorat banklari biznes ekotizimini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	252
Shoymardonov Orziqul Jo'ra o'g'li	
Majburiy tibbiy sug'urtaneg vujudga kelishi va o'ziga xos xususiyatlari.....	258
Kenjayev Soxib Sayfiyevich	
O'zbekiston Respublikasida zamонавиy soliq ma'murchilagini joriy etish orqali budjet-soliq siyosati samaradorligini yanada oshirish	262
Yuldasheva Shaxnoza Xojiakbar qizi	
Jahon iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida derivativlar bozorining roli	268
Shokirov Mirkamol Mirolim o'g'li	
Boshqaruvin hisobida mas'uliyat markazlarini tashkil etish masalalari	276
Sobirov Otabeck Olimjonovich	
Davlat moliyasini boshqarishda moliyaviy nazorat usullaridan samarali foydalanish yo'llari	279
Kultayev Farxod Shavkatovich	
Tijorat banklari foydasi va rentabilitik ko'rsatkichlariga ta'sir etuvchi omillar tahlilini takomillashtirish	283
Normo'minov Temurbek Sheraliyevich	
O'zbekiston Respublikasida tijorat banklari aktivlar sifatini oshirish yo'llari	286
To'ychiyev Otabeck Shamshiyevich	
Vençur kapitalining mohiyati va O'zbekistonda vençur tizimini rivojlantirishning institutsional asoslari.....	290
Tadjibayeva Nigora Gulomjonovna	
Innovatsiyalar: zamонавиy iqtisodiyot uchun innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash zarurati.....	295
Malikova Dilrabo Muminovna, Tursunov Jahongir Ulug'bek o'g'li	
Budjet daromadlarining shakllanishida egri soliqlarning ta'sirini ko'p omilli ekonometrik modellashtirishda tahlil qilish.....	299
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida investitsion jozibadorlikni oshirish yo'llari	304
Abdullahayev Boburjon Akbaralievich	
Barcha tadbirdorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o'rni	308
Akbarov Akmalxon Akrom o'g'li	
Hisob siyosati va unda biologik aktivlar hisobini yoritib berish tartibini takomillashtirish	312
Mirzayeva Nargiza Batirovna	
Talabalarning oilali bo'lishiga ta'sir etuvchi omillarga iqtisodiy baholashda yangicha yondashuv.....	316
O. U. Shomurodov, A. A. Suyarov, Z. U. Uroqov, J. S. Urazov, A. T. Ablahatov	
Ways to Use the Experience of Foreign Countries in Creating a Beneficial Business Environment for Entrepreneurship And Improving Taxation	321
Mukhlisa Ikramova	
Aholi turmush darajasini oshirishda moliyaviy savodxonlikning o'rni va iqtisodiy rivojlanishga ta'siri	327
Yusupov Muhammadali Soxib o'g'li, J.D. Xojiyev	
Temir yo'l sanoat korxonalarida ijtimoiy-mehnat munosabatlarini boshqarish bo'yicha xorijiy tajriba.....	331
Kadirova Sharofat Amonovna	
Механизм внедрения аутсорсинговой деятельности в АО "Ўзтемириўлйўловчи"	334
Н. Э. Кахарова	
Kichik biznes va xususiy tadbirdorlikni yanada rivojlantirish investitsiyalarni jalb qilishda xorijiy mamlakatlar tajribasi	339
Sharipov Bobur Anvar o'g'li	
"STEKLOPLASTIK" MJCHning bozordagi strategik holatini tahlil qilish	344
Musyeva Shoiria Azimovna	
Agrar sektorda ekologik toza mahsulotlarni ishlab chiqarishning nazariy masalalari.....	350
M. Sh. Nazarova, Z. S. Kazakova	
Methodological Foundations of Bank Lending and Classification of Factors Affecting the Features of Obtaining Loans.....	355
Raxmanova Laylo bahodirovna, A. Karimova	

Agrosanoat klasterlarda tovar-moddiy zaxiralar samaradorligini KPI orqali baholash uslubiyati	359
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich	
Faol tadbirkorlar faoliyatida kambag'al oilalarni iqtisodiy-ijtimoiy holatini yaxshilash imkoniyatlari.....	364
Salamov Ibrohim, Nazarova Maryam Sharifovna, Kazakova Zulayxo Saloxiddinovna, Jonibekov Faxriddin Beknazarovich, Kudratov Rizo Turdibayevich, Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Xudayberdiyeva Ma'rifikat Umarovna	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar strategiyasi tahlilining o'ziga xos xususiyatlari	371
Tursunova Shaxnoza Farxod qizi	
Процессы цифровизации АО "Hududgazta'minot"	375
Хусанов Каҳрамон Нишонович	
O'zbekistonda aholi turmush darajasini oshirish yo'llari.....	380
Abdullayeva Madina Kamilovna, Eldorbekov G'ofurbek Iskandarbek o'g'li	
Aholi farovonligini oshirishda tadbirkorlik subyektlari uchun kredit tizimini takomillashtirish mexanizmi	383
Bobayev Isroiljon Abdinabiyelevich	
Mamlakatga jalb qilingan xorijiy kapitalning tovarlar va xizmatlar importi salohiyatiga ta'sirini ekonometrik modellar bilan baholash.....	388
Saydullayev Azamat Jo'raqul o'g'li	
O'zbekistonda bank xizmatlari raqobatbardoshligini baholash mazmuni va o'ziga xos xususiyatlari.....	396
Sh. Madraimov	
Kapital bozorida sug'urta kompaniyalar institutsional investor sifatida.....	399
Xasanova Lola Mamasharifovna	
Yangi O'zbekiston strategiyasida institutsional islohotlarni yanada chiqurlashtirish va ko'p funksiyali raqamlashtirishning ilmiy asoslari	402
B. B. Berkinov	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari orqali jinoiy yo'l bilan olingan daromadlarni legallashtirish mexanizmlari	411
G'afurov Umidjon Bahodir o'g'li	
Rivojlangan mamlakatlarda keksa fuqarolarning bandligini oshirish kam ta'minlangan aholi qatlamini qo'llab-quvvatlash usuli sifatida (Yaponiya tajribasi misolida)	415
Karimov Bekzodjon Ilhomovich	
Tashqi savdoni oshirishda boj-tarif siyosatini takomillashtirish mexanizmlari	422
Pardayev Ilhomjon G'ulomjon o'g'li	
Финансы или корпоративные финансы	428
Уринов Бобур Насиллоевич	
In Ensuring Economic Development in the Country Green Economy and its Features	434
Akhunova Shakhistakhon Nomonjanovna, Abdusattorova Mokhirabonu Abdugovpor kizi	
Tijorat banklarining investitsiya faoliyatini rivojlantirish yo'nalishlari	439
Jo'ravayev O'ktam Panji o'g'li	
Сокращение уровня бедности в Узбекистане.....	445
Амирджанова Ситора Суннат кизи	
Paxtachilik sohasida ishlab chiqarish jarayonlari samaradorligini oshirishning innovatsion yechimlari va uning foydaga ta'sirini baholash	450
S. B. Inoyatov	
Tijorat banklarida muammoli kreditlar bilan ishslash amaliyotidagi muammolar va ularni barataraf etish yo'llari.....	455
Maxmudov Rahimjon Hamid o'g'li	
Mahalliy budjet daromadlarining nazariy va ilmiy asoslari.....	462
Ollokulova Feruza Mansurovna	
Kambag'allikni qisqartirish – aholi turmush farovonligini ta'minlashning muhim omili	465
Usmanov Baxodir Baxtiyorovich	
Raqamli marketingni rivojlantirish zaruriyatি	471
Xalmuxamedova Zeboxon Babaxanova	

Tijorat banklari o'rtaсидаги рақобатни ривожлантарish орқали фонд бозорида аксиялар нархини барқарорлигини та'minlash истиқбollarи	475
M. Yuldasheva	
Konchilik sanoati korxonalarida innovatsion faoliyatni rivojlantirish mexanizmlarining ilmiy-nazariy asoslari	482
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'zbekistonda banklar moliyaviy xizmatlari va ular sifatining amaldagi holati tahlili	489
Mirzayev Mirza Abdullayevich	
Oliy ta'lim muassasalarining iqtisodiy samaradorlikning raqobatbardoshligini instituttsional tahlil qilish mexanizmi	494
Saydullayeva Saodat Abdumajidovna	
Integrasiya sharoitida to'qimachilik sanoatining rivojlanishi	501
Ziyayeva Muhtasar Mansurdjanovna	
Auditorlik tekshiruvini tashkil etish va o'tkazish jarayonlarini takomillashtirish	505
Karamatova Noiba Husniddinovna	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning nazariy jihatlari	512
Mamatov Mamajan Axmadjonovich	
Экономическое сознание и экономическое мышление: теоретический анализ.....	519
Пардаев Мамаюнус Каршибаевич, Мухаммедов Мурод Мухаммединович	
O'zbekiston respublikasi tijorat banklari tomonidan qurilish korxonalarini kreditlashni takomillashtirish yo'llari	524
Sultanov Baxram Begdullayevich	
Роль искусственного интеллекта в современных технологиях медиаобразования в высших учебных заведениях.....	528
Самигова Гуландом Абдужаббаровна	
Talabalarga moliyaviy yordam dasturlari va ularning ta'lim sifatiga ta'siri	536
Mirzayeva Muhlisra Ubaydullo qizi	
Mintaqaviy investitsion jozibadorlik va investitsion siyosat: nazariy talqin	541
Muminov Akmal Tulkunovich	
Mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida oliy ta'lim tizimining ta'siri	545
Nasimov Adiz Azamat o'g'li, Baxtiyorova Jasmina Jasurovna, Axrorov Zarif Oripovich	
Respublikada fermer xo'jaliklarga xizmat ko'rsatishni rivojlantirish va agroixzmatlar bozorini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash imkoniyatlari	550
Shukurov Ilxom Safarboyevich	
Turli mamlakatlarda oliy ta'limi moliyalashtirish yo'llari	557
Umarova Moxigul Maxmayunus qizi	
Dehqonchilikni innovatsion asosda rivojlantirishning xorijiy tajribasi	562
Yuldashev G'iyos Turabekovich	
Tijorat bank xizmat turlarini islomiy bank xizmatlari orqali rivojlantirish istiқbollar	566
Bayanova Gozzal Sarsengaliyevna	
Qishloq xo'jaligi mahsulotini baholash va hisobga olishning uslubiy jihatlarini takomillashtirish	572
Boltayev Abror Sayitmuradovich	
Секреты интересного урока в начальной школе	579
Гараева Олеся Владимировна	
Iqtisodiyotni barqaror rivojlanishda yashil iqtisodiyotning o'rni.....	582
Ibragimova Gulchehra Toxirovna	
Mahsulot va xizmatlarni raqamli transformatsiyasini amalga oshirish algoritmi.....	586
Kucharov Abrorjon Sobirjanovich, Bobojonov Azizjon Babaxanovich, Abdurakhmonov Abdumalik Abdurashidovich	
O'zbekiston Respublikasining soliq tizimi mamlakatda yashirin iqtisodiyot ulushini qisqartirish vositasi sifatida.....	593
Nabihev Feruz Nurmurodovich	

Fundamentals of Innovative Management and its Organizational Control	599
Akramova Aziza Abduvohidovna, Maqsudov Bunyod Abdusamatovich	
Moliyaviy menejment tizimini rivojlantirishda raqamli marketingdan foydalanishning afzalliklari.....	604
Sobirjonov Sanjar Sobirjonovich	
Ocenka ekonomicheskoy effektivnosti ispolzovaniya fotoelektricheskoy teplovoy ustanovki	608
Жураев Ислом Рахматович, Юлдошев Исройл Абриевич, Жураева Зухра Исламовна	
Ilmiy darajali kadrlar tayyorlash sohasida xalqaro tajriba.....	614
Fazliddinov Shohruh Shamsiddinovich	
Turizm infratuzilmasi va uning tarkibiy tuzilishi	621
Po'latov Ma'murjon Murodjon o'g'li	
Oliy ta'lim xizmatlari bozorining rivojlanishi sabablari.....	625
Abdukadirova Kamola Azimovna	
Mintaqada turizm sohasini rivojlantirishda xorijiy mamlakatlar tajribalari.....	629
Isomiddinov Inomjon Qurvonali o'g'li	
Ichki turizmni rivojlantirish bo'yicha infrastruktura holati.....	636
Dehqonov Burxon Rustamovich	
Soliqqa tortish maqsadida kadastr qiymatlarini aniqlash mexanizmlarini takomillashtirish yo'llari.....	642
Kamilov Abror Anvarovich	
O'zbekistonda uylarning energiya samaradorligini oshirish.....	647
Dodiiev Fozil O'tkurovich	
O'zbekistonda talant menejmentni tatbiq etish istiqbollari.....	653
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiyot sohasini moliyalashtirish istiqbollari.....	658
Muxammadiyev Ramz Zoirjon o'g'li	
Bulutli texnologiyalardan foydalangan holda resurs xarajatlarini optimallashtirish: tahlil va boshqarish.....	663
Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li, Karabayev Rustam Zafarovich	
Milliy iqtisodiyotni rivojlanishida sug'urta institutlarining tutgan o'rni.....	673
K. A. Sharipov, D. Jo'rayev	
Tadbirkorlik nazariyasining evolyutsion talqini.....	678
Aripov Oybek Abdullayevich	
Enhance Export Potential of Private Entrepreneurship and Small Venture.....	683
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi	
Mintaqa barqaror rivojlanishini cheklovchi ekologik omillar tahlili.....	690
Adilova Marg'uba Tursunaliyevna	
Improving the Efficiency of Industrial Enterprise Activities in the Age of Digital Technologies	698
Avloqulova Sadoqat Sobirjon qizi	
A study of green marketing practices in the retail industry – Advantages and disadvantages.....	705
Davronova Zilola Gulomovna	
Tijorat banklarining korporativ xizmatlarini transformatsiyalash jarayonini rivojlantirish.....	709
Farmanova O'g'iloy Alikul qizi	
Davlat moliyaviy nazorat tizimini rivojlantirish istiqbollari	715
Maxmudov Azamat Normuradovich	
Xorijiy banklarning moliya injiniringi mahsulotlari va rivojlanish istiqbollari	721
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
O'zbekistonda turizm xizmatlari imkoniyatlari: muammo va yechimlar	727
Fayziev Oybek Raximovich, Xalikov Saydilla Abdrazmanovich	
Sanoat klasterlarini shakllanishining simulyatsiya modelini yaratish	734
Xakimov Ziyodulla Axmadovich, Axmedova Rayxona Jasurbek qizi	
Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning xususiyatlari va ustuvor yo'nalishlari	741
Tolibjon Qazaqov Sharifjon o'g'li	
Raqamli iqtisodiyotda zamонавиј техника ва texnologiyalarning xususiyatlari.....	747
Xusanov Ulugbek Nishanovich	

Biologik aktivlar va qishloq xo'jaligi mahsuloti joriy hisobini tashkil etish bo'yicha xorijiy tajribalar	752
Yusupova Mahfuza Baxtiyor qizi	
Mulkchilikning iqtisodiyotdagi ahamiyatini qiyosiy tahlil qilish (O'zbekiston va Shvetsiya misolida)	757
Odil Norboyev	
Ipoteka krediti riskining ayrim nazariy jihatlari	761
Xamraqulova Gulnozaxon Faxriddin qizi	
Xalqaro turizm bozorining rivojlanish tendensiyalari va unda O'zbekistonning ishtiroki	764
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, Bobobekova Nargiza Baxtiyorovna	
Tijorat banklari fond bozoridagi aksiyalar narxini o'zgarishini ebo moduli orqali aniqlashning ekonometrik tahlili	769
Yuldasheva Manzura Ollashkurovna	
Organizational mechanism of sustainable development of the tourism industry, role and application of technologies.....	780
Sayfutdinov Shuxratjon Sultonovich	
Banklarda risklarni diversifikatsiyalashning mohiyati va ahamiyati	787
Baxriddinov Sharofiddin	
Davlat oliv ta'lif muassasalarida daromad va harajatlarning o'zaro mutanosibligi	793
Gafurov Anvar Bazarbayevich	
To'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarning O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'siri: tahlil va istiqbollar	799
Raxmanov Bekzod Ibragimovich	
Инновационный и развивающий менеджмент в сфере услуг	803
Ахтамова Моҳигул Эркиновна	
Ishsizlarni kasb-hunarga o'qitish asosida raqobatbardoshligini oshirish	807
Bakiyeva Iroda Akbarovna	
Dehqon xo'jaliklarida yetishtirilgan grek yong'og'ini iste'molchilarga yetkazib berish yo'llari	811
Inobatov Abror Boshlarovich	
Komplaiens и риск менеджмент в международных гуманитарных организациях	817
Мухамеджанов Баходир Каҳрамонович	
Ipakchilik korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarishning o'ziga xos xususiyatlari	822
Aliyeva Nodiraxon Abdumalikovna	
Soliqlarning yig'iluvchanligi va unga ta'sir etuvchi omillar tahlili	826
Abdurashulov Alisher Abdurasulovich	

ISHSIZLARNI KASB-HUNARGA O'QITISH ASOSIDA RAQOBATBARDOSHЛИGINI OSHIRISH

Bakiyeva Iroda Akbarovna

I.f.n., TDIU, Inson resurslarini boshqarish kafedrasi dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada global o'zgarishlarning mehnat bozoriga ta'siri, ishsizlik muammolari va ishsizlarni kasb-xunarga o'qitish asosida raqobatbardoshligini oshirish masalalari yoritilgan. Ishsizlarni zamonaviy kasb-hunarga o'qitish zarurati nazariy jihatdan tadqiq qilinib, respublikada ishsizlik darajasi, ishsizlarni kasbga o'qitish va ishga joylashtirish chora-tadbirlari tahlil qilingan. Ishsizlarni zamonaviy kasb-hunarga o'qitish samaradorligini oshirish bo'yicha umumiyl xulosalar qilinib, ular asosida takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: Mehnat bozori, ishsizlik, kasb-xunarga o'qitish, raqobatbardoshlik, ish bilan bandlik.

Abstract: This article examines the impact of global changes on the labor market and unemployment rates. The issues of training the unemployed in modern professions were theoretically studied, the unemployment rate in the republic was analyzed, and measures of vocational training and employment of the unemployed were studied. Based on the findings obtained, scientifically based proposals have been developed to increase the effectiveness of training the unemployed in modern professions.

Key words: labor market, unemployment, vocational training, competitiveness, employment.

Аннотация: В данной статье рассматривается влияние глобальных изменений на рынок труда и уровень безработицы. Теоретически исследованы вопросы обучения безработных современным профессиям, проанализированы уровень безработицы в республике, изучены меры профессиональной подготовки и трудоустройства безработных. На основе полученных выводов по повышению эффективности обучения безработных современным профессиям разработаны научно обоснованные предложения.

Ключевые слова: рынок труда, безработица, профессиональное обучение, конкурентоспособность, занятость.

KIRISH

Zamonaviy global makonda dunyo mamlakatlari o'zining ichki siyosatini yurishda barqarorlikka tahdid soladigan ishsizlik, iqlim o'zgarishi, epidemiyalar, iqtisodiy inqiroz kabi muammolarni hal qilish bilan bog'liq chora-tadbirlarni amalga oshirishlari talab qilinmoqda. So'nggi o'ttiz yillikda ishsizlik muammosi nafaqat rivojlanayotgan, balki rivojlangan mamlakatlarning og'ir nuqtasiga aylanib bormoqda. Ishsizlik ommaviy qashshoqlikka, ish haqining pasayishiga olib keladi, ijtimoiy va siyosiy barqarorlikka tahdid soladi. Xalqaro Mehnat Tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, 2020-yilda dunyoda 400 million ishsiz odam borligi qayd etilgan (sayyora aholisining 5,26 foizi). Ayniqsa, ishsizlikning o'sishi COVID-19 pandemiyasining ta'siri tufayli avjiga chiqdi [1]. XMT Bosh direktori Gay Rayder global ishsizlik kamida 2023-yil oxirigacha inqirozdan oldingi darajadan yuqori bo'lishi kutilayotgani hamda inqirozga ikki yil bo'lganiga qaramay, istiqbol noaniqligicha qolishi, tiklanish esa zaif bo'lib qolayotganligini ta'kidlagan [2].

Dunyo mamlakatlari iqtisodiyotida yuz berayotgan global o'zgarishlar O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotida ham o'z aksini topmoqda. Natijada mehnat bozorida ish beruvchilarning yollanma xodimlarga bo'lgan talabi ortib, bu talablar xodimlarning ta'lif, kasb va malaka darajalari, amaliy tajribalari hamda shaxsiy xislatalarda aks etmoqda. Shu bilan birga, mehnat bozoridagi transformatsiyalar bo'sh ish o'rinnarida yangi sharoitlarni yuzaga keltirishi natijasida yollanma xodimlarning zamonaviy kasblarni egallaganligi hamda ularning malaka darajalariga qo'yiladigan talablarni ortib borayotganligidan daololat bermoqda. Olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki hozirgi davrda mehnat bozoridagi muammolar yetarli darajada o'z yechimini topmagan va hozirgi kunda yuz berayotgan xodisalar fonda bir qancha salbiy tendensiyalar, jumladan, mamlakatda ishsizlik darjasining yuqoriligi (2023-yil boshiga 8,9 %) [9], malakali kadrlarning emmigratsiyasi (8790 nafar) [10], norasmiy ish bilan bandlikning yuqori darajasi (63 %) [11], iqtisodiyotning ayrim sohalarida ish haqi miqdorining pastligi qayd etilgan. Ushbu jarayonlarga javoban davlat ish bilan bandlikni ta'minlash sohasida choralarini ko'radi.

Mehnat bozoridagi keskinlikni kamaytirish va mintaqalarda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash bo'yicha ishlarning eng samarali yo'nalishlaridan biri bu ishsiz aholini davlat ko'magi bilan qayta tayyorlash va qo'shimcha zamonaviy kasb-hunar ta'lmini tashkil yetishi asosida raqobatbardoshligini oshirishdir.

ADABIYOTLAR SHARHI

Xorijiy va vatanimiz fani hamda amaliyotida ishsizlikni kamaytirishning turli chora-tadbirlariga doir boy nazariy salohiyat va katta amaliy tajriba to'plangan.

Akademik Q.X. Abduraxmonovning fikriga ko'ra ishsizlik – ijtimoiy-iqtisodiy voqeа hisoblanib, iqtisodiy faol, mehnat qilishga layoqatli va mehnat qilishni xohlaydigan aholi muayyan qismining tovarlar ishlab chiqarish va xizmatlar ko'rsatishda ish bilan band bo'lmashigidir [3].

N.R.Saidovning tadqiqotlarida mehnat bozori sharoitlarini tushunish korxonalarga o'z mahsulotlari yoki xizmatlariga bo'lgan talabni baholashga va o'z faoliyatini tegishli ravishda moslashtirishga yordam berishi, shu sababli doimiy ravishda ish bilan bandlik hamda ishsizlikni tahlil qilib borish zarurati asoslangan [4].

Rossiyalik iqtisodchi olim Yu.G.Odegov mehnat bozorida ishchi kuchi raqobatbardoshligini oshirish masalalari bo'yicha tadqiqotlarida ishsizlarning mehnat bozoridagi raqobatbardoshligi ishchi kuchi sifati, shaxsning ijodiy imkoniyatlari, ish bilan bandlik va ish kuni davomiyligi kafolatlanganligi, daromad miqdori bilan belgilanishini ta'kidlab o'tgan [5].

Shu bilan birga, tadqiqotchi olimlardan Y.Sherman, R.Islam va A.Fosu o'z ilmiy tadqiqotlarida milliy iqtisodiy uchun haqiqiy muammo ularning iqtisodiy o'sish jarayonida bandlik o'sishini ta'minlash qobiliyatining cheklanganligidir, deb ta'kidlashgan [6].

Biroq, boshqa iqtisodchi olimlarning fikricha, yaxshi bilim va malakaga ega bo'lish hamma vaqt ham yosh mutaxassislarning mehnat bozorida talab etilishini kafolatlamaydi. Buning sabablaridan biri – mehnat bozorida yosh mutaxassislar raqobatbardoshligining past darajasi [7] bilan asoslangan.

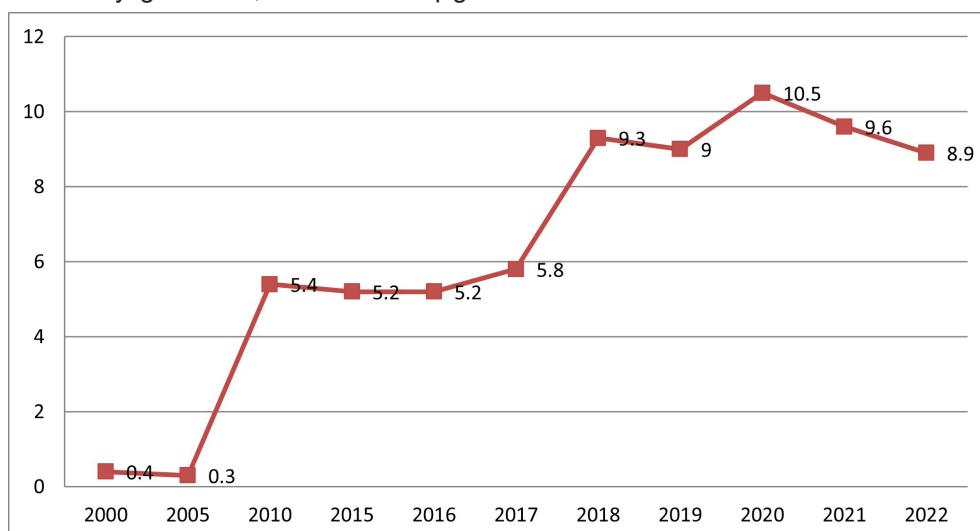
TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ilmiy tadqiqotda iqtisodiy voqelik va jarayonlarni o'rganishning turli ilmiy usullari: iqtisodiy tizimlarni tahlil etishga nisbatan dialektik yondashuv, qiyosiy va tizimli tahlil, bazaviy hisob-kitoblar va statistik guruhash usullari qo'llandi. Tadqiqot ishining axborot bazasi sifatida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat statistika agentligi, O'zbekiston Respublikasi Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligining ma'lumotlari hamda qator ommaviy axborot vositalarining internet saytlari materiallaridan foydalanildi.

TAHLIL NATIJALARI

2023-yil 1-yanvar holatida O'zbekistondagi mehnat resurslari soni 19517,5 ming kishini tashkil etdi. Mamlakatda 1332,7 ming kishi ishga muhtoj bo'lib, ishsizlik darajasi 8,9 foizni tashkil qildi. Yoshlar orasida ishsizlik darajasi 15,1 foizni, ayollar orasida esa 13,3 foizni tashkil etdi.

Statistik ma'lumotlar asosida respublikada ishsizlik darajasining o'zgarishi dinamikasini kuzatadigan bo'lsak, o'rganilayotgan davrda uning o'sib borishidagi keskin farqlanishlarni kuzatish mumkin (1-rasm). Jumladan, 2000-yilda ishsizlik darajasi 0,4 % ni, 2010 yilga kelib 5,4 % ni, 2018-yildan boshlab ishsizlik darajasi 9,3 % ni hamda 2022-yilga kelib 8,9 % ni tashkil qilgan.

1-rasm: O'zbekiston Respublikasida ishsizlik darajasi dinamikasi , %

Manba: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi ma'lumotlari asosida tuzilgan (www.stat.uz)

Ishsizlik darajasidagi bunday keskinlikning sababi ishsizlik darajasini aniqlashga yondashuvlarning huquqiy jihatdan takomillashib borishi va xalqaro standartlar talablari asosida hisoblashlarni amalga oshirilayotganligi bilan bog'liq. Biroq, biz oxirgi 5 yillarda ishsizlik darajsining tabiiy darajadan ancha yuqoriroq ekanligiga diqqat e'tiborimizni qaratdik. Albatta, ishsizlik darajasining 2022-yilda nisbatan pasayganligini kuzatishimiz mumkin, ammo bu muammo hali ham respublikamiz iqtisodiyoti uchun ma'lum darajada yo'qotishlarga sabab bo'layotganligini ta'kidlash lozim. Viloyatlar kesimida ko'radian bo'lsak, ishsizlik darajasining 9,3 % eng yuqori ko'rsatichi Buxoro, Jizzax, Samarcand, Sirdaryo va Surxandaryo viloyatlarida qayd etilgan^[9].

So'nggi yillarda mamlakatimizda ishga joylashishga muhtoj shaxslarni raiobatbardoshligini oshirish maisadida kasbiy tayyorlashni tashkil etish va uning metodologiyasiga nisbatan zamonaviy qarashlar yuzaga keldi. Yangi iqtisodiy-ijtimoiy sharoitda kadrlardan yuksak saviya, ijodiy tashabbus, zamonaviy iqtisodiy fikrlash, ishning yangi uslubi va ko'nikmalarini egallash talab qilinadi. Shuning uchun respublikada ish bilan band bo'lmagan fuqarolarni kasbga o'qitish va malakasini oshirish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 5-apreldagi 183-son qaroriga 3-ilovada keltirilgan "Ishsiz va ish qidirayotgan shaxslarni kasbga tayyorlash va qayta tayyorlash, ularning malakasini oshirishni tashkil etish tartibi to'g'risida Nizom"^[8] asosida huquqiy ta'minlanadi va tashkil qilinadi.

Respublikaning mahalliy mehnat organlari yordamida fuqarolarni ishga joylashtirish bilan birga, mehnat bozoridagi talab va taklifni muvofiqlashtirish, ishsiz fuqarolarni turli zamonaviy kasblarga tayyorlash bo'yicha ko'plab chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda (2-rasm).

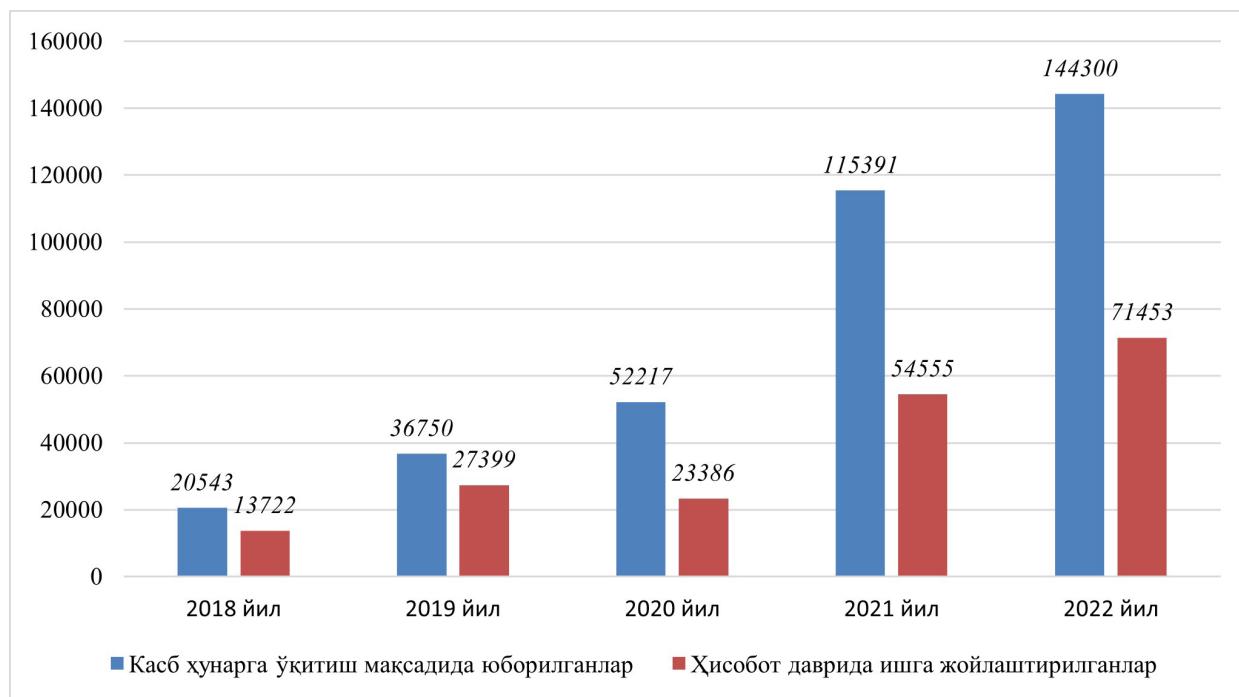
2-rasm: 2018-2022-yillarda O'zbekiston Respublikasida ishsizlar va kasb-hunarga o'qitish maqsadida yuborilgan soni, nafar

Manba: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi hamda O'zbekiston Respublikasi Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligi ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi (www.stat.uz)

Keltirilgan ma'lumotlardan ko'rinish turibdiki, 2018-2022-yillarda ishsizlar soni o'zgaruvchan tendensiyaga ega. 2019-yilda respublikada ishsizlar soni 33300 kishi (2,49%) ga kamaygan bo'lsa, 2020-yilda 2019-yilga nisbatan 225700 kishi (14,45%)ga ortgan. Buni COVID-19 pandemiyasi bilan izohlash mumkin. 2021-2022-yillarda ishsizlar soni mos ravishda 8.27% va 8.19%ga qisqargan. 2022-yil mamlakatdagi jami ishsizlar soni 1332700 kishiga yetgan. Tahlil etlayotgan yillarda ishsizlarni kasbga o'qitish maqsadida yuborilganlar soni dinamikasi o'sish tendensiyasini qayd etgan. 2019 yilda kasb-hunarga o'qitish maqsadida yuborilgan shaxslar 2018 yilga nisbatan 44,10% yoki 16207 nafarga ortiq bo'lgan bo'lsa, 2020-yilda 70,38 %ga, 2021 yilda 54,75 %ga, 2022-yilda esa 20,03 %ga ortganini ko'rish mumkin. Umuman olganda ishsiz shaxslarni kasb-hunarga o'qitish, ularga muqobil ish topishdan ko'ra ogilona usullardan biri sifatida ko'riladi.

Albatta, zamonaviy kasb-hunarga o'qitilgan fuqarolar oldida yana bir muhim vazifa mavjud bo'ladi: ish topish va mehnat daromadiga ega bo'lish. Bunda barcha tayyorlovdan o'tgan ishsiz va band bo'lmagan fuqarolar ham muvaffaqiyatga erishishmaydi. Chunki, mehnat bozorida raqobatbardoshlik ko'rsatkichlari ham muhim hisoblanadi (3-rasm).

Respublika mehnat bozoridagi ish bilan bandlikni oshirishning faol siyosati doirasida zamonaviy kasb-hunarga o'qitilgan ishsizlar soni 2018-2022 yillarda 7 barobarga, ularning ishga joylashishi esa 5,2 barobarga ortgan. 2018 yilda kasb-xunarga o'qiganlarning 66,7 %i ishga joylashgan bo'lsa, 2022-yilda faqat 49,5 % yangi kasbga o'qiganlar o'z ishini topgan. Qolgan tayyorlovdan o'tgan fuqarolar esa ish topishda ma'lum bir qiyinchiliklarga uchrashgan va ko'rib turganimizdek, yangi kasblarga o'qigan ishsizlar sonining ortishiga qaramay, ularning ishga joylashish ulushi pasayib borgan.

3-rasm: 2018-2022-yillarda O'zbekiston Respublikasida kasb-hunarga o'qitish maqsadida yuborilgan va ishga joylashtirilganlar soni, nafar

Manba: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi (www.stat.uz)

XULOSA

O'rganilayotgan muammoni tadqiq etish jarayonida respublikada ishga joylashishga muhtoj bo'lganlar soni avvalgi davrlarga nisbatan kamayganligiga qaramay hali yetarli darajada yuqoriligi aniqlandi. Ishsizlarni mehnat bozorida raqobatbardoshligini oshirish va munosib ish o'rinnari bilan ta'minlash maqsadida ularni zamonaviy kasb-hunarlarga o'qitish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar samaradorligini oshirish zarur.

Ishsizlarni zamonaviy kasb-hunarlarga o'qitishda, albatta, ish beruvchilarning talablarini yetarlicha o'rganish va ishchi kuchlariga bo'lgan ehtiyojlaridan kelib chiqib "Ishga marhamat" monomarkazi faoliyatini takomillashtirish, O'zbekiston Respublikasi Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligi tizimidagi hududlarda joylashgan kasb-hunarga o'qitish markazlari o'quv dasturlarini isloh qilish, qisqa muddatli kasb-hunarga o'qitish kurslari faoliyatida natijadorlikni oshirish hamda mahallalarda aholini kasb-hunarga o'qitishning tashkiliy masalalarini takomillashtirish maqsadga muvofiq bo'ladi. Ushbu chora-tadbirlarni amalga oshirilishi natijasida ishsizlarning zamonaviy kasblarni egallashi va bitiruvchilarining ishga joylashishida muhim omil bo'ladi.

Foydalilanigan adabiyotlar ro'yxati:

1. В Европарламенте назвали страны ЕС с наиболее высоким уровнем безработицы среди молодёжи. [russian.rt.com \(20 мая 2018\). <https://russian.rt.com/2018-05-20/515044-evroparlament-bezrabotica-molodyozh>](https://russian.rt.com/2018-05-20/515044-evroparlament-bezrabotica-molodyozh)
2. MOT: в 2022 году число безработных в мире составит 207 млн. <https://news.un.org/ru/story/2022/01/1417012>
3. Қ.Абдурахмонов. (2019) Мехнат иқтисодиёти: назария ва амалиёт/ Дарслик. –Т.: "FAN", 2019. – 365 бет.
4. N.R.Saidov, Aholini ish bilan bandlik va ishsizlik holati tahlili/ <http://www.laboreconomics.uz> -“Mehnat iqtisodiyoti va inson kapitali” ilmiy elektron jurnalı, 2023-yil 2-son.
5. Одегов Ю.Г. (2015) Экономика труда: учебник – Москва : Альфа-Пресс, 2015.
6. Herman, E. (2014) Working poverty in the European Union and its main determinants: An empirical analysis. Inz. Ekon. 2014, 25, 427–436.
7. Zikriyayev Z.M. Xorijiy mamlakatlarning ishsiz yoshlar raqobatbardoshligini oshirish borasidagi tajribalari / www.iqtisodiyot.uz "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnalı. № 4, iyul-avgust, 2018-yil.
8. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 5-apreldagi 183-sun qarori. lex.uz/ru/docs/5354947
9. www.stat.uz – O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi ma'lumotlari
10. www.mehnat.uz – O'zbekiston Respublikasi Kambag'allikni qisqartish va bandlik vazirligi ma'lumotlari
11. <https://bugun.uz/2023/04/08/norasmiy-sektorda-band-bolgan-aholi-hisobiga-2022-yilda-byudjetga-deyarli-33-trln-som-mablag-tushmagan-mhti>

Yashil

IQTISODIYOT
va
TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

E-mail: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №5666955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oly ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oly attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.